

Diversen

336

Eigen verantwoordelijk om deelname aan zitting via videoverbinding mogelijk te maken

Voorzieningenrechter Centrale Raad van Beroep
25 mei 2021, nr. 21/1014 PW e.v.,
ECLI:NL:CRVB:2021:1281
(Hillen)
Noot E. van den Bogaard

Horen. Zitting via videoverbinding. Eigen verantwoordelijk om deelname aan zitting via videoverbinding mogelijk te maken.

[Awb art. 8:86; Pw art. 11, 16]

Samenvatting: Verzoeker stelt dat de rechtbank hem ten onrechte niet op zitting heeft gehoord. Deze grond slaagt niet. De rechtbank heeft verzoeker uitgenodigd voor het deelnemen aan een zitting via een (video)belverbinding op 12 januari 2021. Nadat was gebleken dat verzoeker technische problemen had, waardoor hij geen videoverbinding kon maken, heeft de rechtbank verzoeker uitgenodigd voor een nieuwe zitting op 4 maart 2021. Verzoeker heeft niet deelgenomen aan de zitting. Uit het voorgaande leidt de Raad af dat de rechtbank verzoeker voldoende in de gelegenheid heeft gesteld om deel te nemen aan de zitting. Dat verzoeker problemen had met het tot stand brengen van de videoverbinding dan wel dat hij geen geld had om de rechtbank te bellen, laat onverlet dat het de eigen verantwoordelijkheid van verzoeker is om deelname aan de zitting bij de rechtbank mogelijk te maken.

Uitspraak met toepassing van artikel 8:86 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) op het hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 4 maart 2021, 20/2453 (aangevallen uitspraak) en op het verzoek om een voorlopige voorziening tussen:

[verzoeker] te [woonplaats] (verzoeker)

het college van burgemeester en wethouders van Utrecht (college)

Procesverloop

Verzoeker heeft hoger beroep ingesteld en verzocht om een voorlopige voorziening.

Het college heeft een verweerschrift ingediend.

Partijen hebben verzocht om via videobellen aanwezig te zijn ter zitting. Aan partijen is per e-mailbericht een link toegestuurd waarmee zij deel konden nemen aan de zitting. Partijen zijn er daarbij op gewezen dat zij een kwartier voor aanvang van de zitting de videobelverbinding tot stand konden brengen en plaats konden nemen in de zogenaamde virtuele lobby, waarna zij werden toegelaten tot de zitting. Voorts zijn partijen er op gewezen dat zij aan de zitting kunnen deelnemen via telefoon, onder vermelding van het hiertoe opengestelde telefoonnummer en de benodigde pincode.

Verzoeker heeft niet deelgenomen aan de zitting. Het college heeft zich laten vertegenwoordigen door E. Chahid.

Overwegingen

1. De voorzieningenrechter gaat uit van de volgende in dit geding van belang zijnde feiten en omstandigheden.

1.1. Verzoeker stond tot 23 mei 2018 in de basisregistratie personen (BRP) ingeschreven in de gemeente Utrecht. Per 23 mei 2018 is verzoeker in de BRP opgenomen als 'vertrokken naar onbekend'.

1.2. Verzoeker heeft op 3 april 2020 een aanvraag om bijzondere bijstand op grond van de Participatiewet (PW) ingediend voor de kosten van een spoedbehandeling in een ziekenhuis in Egypte en voor de kosten van griffierecht.

1.3. Bij besluit van 6 april 2020, na bezwaar gehandhaafd bij besluit van 15 juni 2020 (bestreden besluit), heeft het college de aanvraag van verzoeker afgewezen. Aan het bestreden besluit heeft het college ten grondslag gelegd dat verzoeker niet in Nederland woonachtig is waardoor hij op grond van het territorialiteitsbeginsel geen recht op bijstand heeft.

2. Bij de aangevallen uitspraak heeft de rechtbank het beroep tegen het bestreden besluit ongegrond verklaard.

3. Verzoeker heeft zich in hoger beroep op de hierna te bespreken gronden tegen de aangevallen

uitspraak gekeerd en verzocht om een voorlopige voorziening.

4. De voorzieningenrechter komt tot de volgende beoordeling.

4.1. Op grond van artikel 8:104, eerste lid, en 8:108, eerste lid, van de Awb, in verbinding met artikel 8:81 van de Awb kan, indien tegen een uitspraak van de rechtbank hoger beroep is ingesteld, de voorzieningenrechter op verzoek een voorlopige voorziening treffen indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.

4.2. Op grond van artikel 8:108, eerste lid, van de Awb in verbinding met artikel 8:86, eerste lid, van de Awb kan de voorzieningenrechter, indien hij van oordeel is dat na de zitting nader onderzoek redelijkerwijs niet kan bijdragen aan de beoordeling van de hoofdzaak, tevens onmiddellijk uitspraak doen in de hoofdzaak.

4.3. De voorzieningenrechter is van oordeel dat in dit geval de onder 4.2 bedoelde situatie zich voordoet en ook overigens geen sprake is van beletsel en tevens onmiddellijk uitspraak te doen in de hoofdzaak.

Beoordeling van de hoofdzaak

4.4. In artikel 11, eerste lid, van de PW is bepaald dat iedere in Nederland woonachtige Nederlander die hier te lande in zodanige omstandigheden verkeert of dreigt te geraken dat hij niet over de middelen beschikt om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien, recht heeft op bijstand van overheidswege.

4.5. Niet in geschil is dat verzoeker op 27 september 2017 in Egypte bij een busongeluk betrokken is geweest en dat hij, in ieder geval sindsdien, in Egypte verblijft. Gelet op het in artikel 11, eerste lid, van de PW neergelegde territorialiteitsbeginsel heeft verzoeker om die reden geen recht op bijstand.

4.6. Op grond van artikel 16, eerste lid, van de PW kan, in afwijking van onder meer artikel 11 van de PW, bijstand worden verleend indien gelet op alle omstandigheden zeer dringende redenen daartoe noodzaken. Zeer dringende redenen doen zich voor als er een acute noodsituatie is en de behoeftige omstandigheden waarin de betrokkene verkeert op geen enkele andere wijze zijn te verhelpen, zodat het verlenen van bijstand onvermijdelijk is. Dit is vaste rechtspraak (uitspraak van 17 januari 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BV1028). Een noodsituatie is acuut als een situatie levensbedreigend is of als

blijvend ernstig psychisch of lichamelijk letsel of invaliditeit daarvan het gevolg kan zijn. Dit is ook vaste rechtspraak (uitspraak van 27 november 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BY4808). Weliswaar blijkt uit de gedingstukken dat verzoeker na het busongeluk geopereerd is, dat een vasculair arts in Egypte op 20 december 2018 heeft vastgesteld dat verzoeker een acute diepe veneuze trombose in de linker dijader heeft en dat deze arts in verband daarmee medicatie aan verzoeker heeft voorgeschreven, maar hieruit kan niet worden afgeleid dat sprake is van een acute noodsituatie.

4.7. Verzoeker heeft, onder verwijzing naar verschillende verdragsrechtelijke bepalingen en arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie, betoogd dat het college en de rechtbank het beginsel van een eerlijk proces en het verdedigingsbeginsel geschonden hebben. Daartoe heeft appellant het volgende aangevoerd.

4.7.1. Verzoeker heeft aangevoerd dat het college hem ten onrechte niet heeft uitgenodigd voor een hoorzitting. Deze grond slaagt. Ingevolge artikel 7:2, eerste lid, van de Awb stelt een bestuursorgaan, voordat het op het bezwaar beslist, belanghebbenden in de gelegenheid te worden gehoord. Zoals het college ter zitting heeft erkend, is verzoeker niet uitgenodigd voor een hoorzitting. De rechtbank heeft dit niet onderkend. De Raad ziet hierin geen aanleiding om de aangevallen uitspraak en het bestreden besluit te vernietigen. Het gebrek kan met toepassing van artikel 6:22 van de Awb worden gepasseerd, omdat aannemelijk is dat belanghebbende daardoor niet is benadeeld. In beroep en hoger beroep heeft verzoeker voldoende gelegenheid gehad om zijn standpunt naar voren te brengen.

4.7.2. Verzoeker heeft aangevoerd, zo begrijpt de Raad, dat hij het college al in de bezwaarfase heeft verzocht om hem in bezit te stellen van diverse stukken, dat hij deze stukken niet heeft ontvangen waardoor hij zich in de onderhavige procedure niet kan verdedigen. Deze grond slaagt niet. Weliswaar heeft het college niet de door verzoeker opgevraagde stukken overgelegd, maar dat betekent niet dat appellant zich hierdoor niet heeft kunnen verdedigen. Verzoeker heeft het college namelijk verzocht om stukken over te leggen die niet zien op de onderhavige procedure, maar op andere procedures, waaronder de uitschrijving uit de BRP.

4.7.3. Verzoeker stelt dat de rechtbank hem ten onrechte niet op zitting heeft gehoord. Ook deze

grond slaagt niet. De rechtbank heeft verzoeker uitgenodigd voor het deelnemen aan een zitting via een (video)belverbinding op 12 januari 2021. Nadat was gebleken dat verzoeker technische problemen had, waardoor hij geen videoverbinding kon maken, heeft de rechtbank verzoeker uitgenodigd voor een nieuwe zitting op 4 maart 2021. Verzoeker heeft niet deelgenomen aan de zitting. Uit het voorgaande leidt de Raad af dat de rechtbank verzoeker voldoende in de gelegenheid heeft gesteld om deel te nemen aan de zitting. Dat verzoeker problemen had met het tot stand brengen van de videoverbinding dan wel dat hij geen geld had om de rechtbank te bellen, laat onverlet dat het de eigen verantwoordelijkheid van verzoeker is om deelname aan de zitting bij de rechtbank mogelijk te maken.

4.8. Uit 4.4 tot en met 4.7.3 volgt dat het hoger beroep niet slaagt, zodat de aangevallen uitspraak moet worden bevestigd. Gelet daarop bestaat geen grond voor het treffen van een voorlopige voorziening, zodat het verzoek daartoe zal worden afgewezen.

5. Voor een veroordeling in de proceskosten bestaat geen aanleiding.

Beslissing

De voorzieningenrechter van de Centrale Raad van Beroep

- bevestigt de aangevallen uitspraak;
- wijst het verzoek om een voorlopige voorziening af.

NOOT

1. Deze zaak gaat over de problemen die zich kunnen voordoen bij een digitale zitting en dan met name de bij de videozitting. De kern van de uitspraak is dat het de *verantwoordelijkheid van verzoeker* is om deelname aan een dergelijke zitting mogelijk te maken. Maar zo algemeen (en kort door de bocht) als de voorzieningenrechter van de CRvB dit uitgangspunt in de slotzin van r.o. 4.7.3 formuleert, zo groot is ook het contrast van deze uitspraak met het arrest van de HR van 9 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:505, «USZ» 2021/187.

2. Wat is de casus? Verzoeker is op 27 september 2017 in Egypte betrokken geweest bij een busongeluk en verblijft (in elk geval sindsdien) in Egypte.

te. Op 3 april 2020 vraagt hij bijzondere bijstand aan voor de kosten van een spoedbehandeling in een ziekenhuis in Egypte. Die aanvraag wordt op grond van het territorialiteitsbeginsel afgewezen. Die afwijzing wordt in bezwaar gehandhaafd en de rechtbank en ook de voorzieningenrechter van de CRvB zijn het daar mee eens. Op zich een duidelijke en ook te verwachten uitkomst. Maar de weg naar die uitkomst toe bevatte wel een valkuil.

3. Omdat verzoeker verblijft in Egypte, is hij niet in staat om de zitting bij de rechtbank fysiek bij te wonen. Daarom heeft de rechtbank hem uitgenodigd om aan de zitting deel te nemen via een videoverbinding. So far so good, ware het niet dat verzoeker technische problemen heeft en geen videoverbinding kan maken. Dat was voor de rechtbank reden om een nieuwe videozitting te bepalen. Aan die zitting heeft verzoeker niet deelgenomen. Of hij toen (net als bij de eerste zitting) technische problemen heeft gehad of gewoon niets van zich heeft laten horen, blijkt niet uit de uitspraak. Uit de opmerking van de voorzieningenrechter dat verzoeker in hoger beroep heeft aangevoerd dat hij geen geld had om de rechtbank te bellen, leid ik af dat hij wel had willen bellen, maar daartoe bij gebrek aan beltegoed niet in staat was. De rechtbank geeft hem echter geen derde kans en doet de zaak af.

In hoger beroep verzoekt hij om een voorlopige voorziening. Maar hoewel hij zelf heeft verzocht om via videobellen aan de zitting deel te nemen, verschijnt hij niet; niet via een videoverbinding en ook niet telefonisch.

Tegen deze achtergrond kan ik mij best voorstellen dat bij de voorzieningenrechter enige irritatie is ontstaan: eerst erover klagen dat de rechtbank hem niet op zitting heeft gehoord, dan zelf vragen om een videozitting en vervolgens niet alleen niet op die videozitting verschijnen, maar ook telefonisch niets laten horen. Dan houdt het toch een keer op.

4. Het oordeel van de voorzieningenrechter dat de rechtbank verzoeker voldoende in de gelegenheid heeft gesteld aan de zitting deel te nemen, lijkt mij juist. Nadat bij de oorspronkelijke zitting geen verbinding kon worden gemaakt, heeft de rechtbank de zaak aangehouden en verzoeker een nieuwe kans geboden. Veel meer kon de rechtbank niet doen. In dat kader merk ik op dat in iedere uitnodiging voor een digitale zitting niet alleen een link is opgenomen om via een video-

verbinding deel te nemen, maar ook een telefoonnummer waarmee telefonisch aan de zitting kan worden deelgenomen. Problemen bij het maken van een videoverbinding (bijvoorbeeld als gevolg van een slechte internetverbinding of door computer-analfabetisme) hoeven dan niet tot gevolg te hebben dat het onmogelijk is om aan de zitting deel te nemen (tenzij de betrokkene niet kan beschikken over werkende telefoon...).

Maar dat verzoeker had kunnen *teruggevallen* op *telefonische* deelname aan de zitting speelt in het oordeel van de voorzieningenrechter geen rol. In plaats daarvan stelt de voorzieningenrechter heel simpel dat het *kunnen* deelnemen (letterlijk: “om deelname aan de zitting van de rechtbank *mogelijk te maken* (cursivering EvdB)”) aan de zitting een kwestie van *eigen* verantwoordelijkheid is. En dat is het naar mijn stellige overtuiging niet, althans niet zo algemeen en absoluut als de voorzieningenrechter hier stelt.

5. Zoals blijkt uit r.o. 2.3.4 van het arrest van de HR van 9 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:505, «USZ» 2021/187, is het (op voet van gelijkwaardigheid) kunnen deelnemen aan de zitting een *gedeelde* verantwoordelijkheid van zowel partijen als de rechter: “De eisen van een goede procesorde, alsook de fundamentele rechtsbeginselen waaronder het in artikel 6 EVRM vervatte beginsel van equality of arms, brengen in belastingzaken mee dat ter waarborging van een eerlijk proces in beginsel deelname van partijen aan een volgens artikel 2TW-COVID ingerichte mondelinge behandeling dient te geschieden met gebruikmaking door partijen van *gelijkwaardige* tweezijdige elektronische communicatiemiddelen. Daarvan kan worden afgeweken indien *de rechter zich ervan heeft vergewist* dat de ongelijkwaardigheid van de middelen niet aan een eerlijk proces in de weg staat (cursivering EvdB).”

Op zich mag van een procespartij worden verwacht dat hij van zijn kant *voldoende inspanning* verricht om aan de zitting te kunnen deelnemen, bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat hij kan beschikken over een computer, tablet of telefoon met een camera en voldoende beltegoed heeft op zijn telefoon. Maar een digitale zitting is ook afhankelijk van andere zaken. Denk aan de kwaliteit van de internetverbinding (wifi-verbindingen kunnen storingsgevoelig zijn en het werken van een tweezijdige videoverbinding

vraagt veel bandbreedte) en aan de digitale vaardigheden van de betrokkenen.

Maar uiteindelijk is het *waarborgen* van een eerlijk proces de verantwoordelijkheid van de rechter.

6. Zou de benadering van de HR in deze zaak tot een andere uitkomst hebben geleid? Dat verwacht ik niet. Immers, door de behandeling ter zitting aan te houden en verzoeker een herkansing te bieden, heeft de rechtbank de bij de oorspronkelijke zitting opspelende technische moeilijkheden niet ten nadele van verzoeker laten komen. Toen verzoeker niet verscheen op de tweede zitting en ook niet belde dat hij problemen met de verbinding had, had de rechtbank geen reden de zaak nogmaals aan te houden. Door zonder bericht niet te verschijnen heeft hij zijn kans verspeeld; dat is bij digitale zittingen niet anders dan bij fysieke.

7. Overigens zijn bij het arrest van de HR interessante noten verschenen van P. van der Wal onder *FED* 2021/63 en A.J.H. van Suilen onder *BNB* 2021/101 en een redactionele noot onder V-N 2021-17.20, waarin wordt o.a. wordt ingegaan op het (bij de CRvB veel voorkomende) fenomeen van de ‘hybride’ zitting, waarbij een partij (doorgaans de rechtzoekende) fysiek in de zittingszaal aanwezig is en de andere partij (doorgaans het bestuursorgaan) via een videoverbinding deelneemt.

E. van den Bogaard

Ed van den Bogaard is advocaat bij Westhoff Advocaten te Amsterdam, voorzitter van de Adviescommissie bestuursrecht van de Nederlandse Orde van Advocaten en bestuurslid van de Specialisatievereniging Sociaal Zekerheidsrechtadvocaten